

STATI

Zpětné počítání lhůt a dob v občanském právu

Luboš Brim*

Abstrakt: Občanský zákoník obsahuje pravidla o počítání lhůt a dob, které se v čase odvíjejí směrem dopředu. V občanském právu se však setkáváme rovněž s lhůtami a dobami, jež se počítají v čase nazpět. Cílem tohoto článku je formulovat koherentní soubor normativních závěrů pro počítání zpětně plynoucích lhůt. Pro mou argumentaci je stěžejní premisa, že smyslem lhůt běžících nazpět je vytvořit osobě, jež je lhůtou chráněna, dostatečný časový úsek pro reakci na jednání jiného subjektu. Z tohoto východiska lze dovodit, že je-li počátek zpětně plynoucí lhůty počítané podle dní (nebo delších časových jednotek) vázán na určitou událost, začíná tato lhůta plynout chronologickým koncem dne předcházejícího dne, kdy k rozhodné události došlo. Pro zachování lhůty je nezbytné, aby byl právně relevantní čin, který má konci lhůty předcházet, vykonán ještě před začátkem posledního (chronologicky prvního) dne takové lhůty. Lhůta vymezená podle hodin, která se odvíjí od stanovené skutečnosti, pak počíná běžet chronologickým koncem hodiny předcházející hodině, v níž došlo k okolnosti rozhodné pro počátek jejího běhu. K jejímu zachování je zapotřebí uskutečnit příslušný čin před koncem hodiny chronologicky předcházející poslední (chronologicky první) hodině takové lhůty. Pripadá-li konec zpětně počítané lhůty na sobotu, neděli či svátek, neodsouvá se na předcházející ani následující pracovní den.

Klíčová slova: počítání času, lhůty, doby, dny pracovního klidu

Úvod

Občanský zákoník obsahuje v § 605–608 pravidla, jež upravují počítání lhůt a dob. Tato pravidla jsou přitom primárně konstruována pro lhůty a doby, jež se v čase počítají směrem dopředu. Ačkoli jsou však lhůty a doby počítané vpřed nesrovnatelně častější, setkáváme se v občanském právu obecně i v občanském zákoníku samotném se lhůtami a dobami, jež se počítají v čase nazpět. Nacházíme je kupříkladu v úpravě svolání členské schůze spolku¹ a rozhodování o přeměnách spolků,² nadací či nadačních fondů,³ ale též v ustanoveních o výpovědi,⁴ nájmu a pachtu,⁵ zájezdu,⁶ tiché společnosti⁷ nebo pojištění.⁸ Všechna zmíněná pravidla předepisují, aby bylo cosi učiněno s určitým minimálním časovým odstupem před stanoveným datem.

* Mgr. Bc. Luboš Brim, Ph.D., katedra občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity. E-mail: 257073@mail.muni.cz. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8441-1824>. Za připomínky k tomuto textu děkuji Zuzaně Vlachové a dvěma anonymním recenzentům.

¹ § 249 odst. 1, § 250 odst. 1 o. z.

² § 278, § 279 odst. 1, § 292 odst. 1, § 293 odst. 1 o. z.

³ § 386 odst. 1, § 387 odst. 1, § 393 odst. 1, § 400 odst. 1 o. z.

⁴ § 1999 odst. 1 o. z.

⁵ § 2260 odst. 2, § 2261, § 2338 o. z.

⁶ § 2532 odst. 2, § 2536 odst. 1, § 2539 odst. 3 o. z.

⁷ § 2754 odst. 1 o. z.

⁸ § 2803 odst. 2 o. z.

V nepřítomnosti norem, jež by upravovaly počítání lhůt a dob plynoucích nazpět, je nutno vyplnit mezeru v zákoně analogickým využitím ustanovení co do obsahu a účelu nejbližších.⁹ Těmi jsou nepochybně ustanovení o lhůtách a dobách počítaných směrem vpřed. Odlišný účel lhůt a dob plynoucích zpětně nás však nutí položit si otázku, nakolik je nezbytné obsah § 605–608 přizpůsobit specifické povaze zpětně počítaných lhůt a dob, a zdali není dokonce namíste použítí některých pravidel o lhůtách a dobách běžících napřed na lhůty a doby počítané zpětně zcela vyloučit. Základním východiskem může být v zahraničí vyslovovaná myšlenka, že zpětně plynoucí lhůty se počítají zrcadlově (*spiegelbildlich*) ke lhůtám běžícím napřed.¹⁰ Tuto premisu je nicméně zapotřebí obsahově konkretizovat a její jednotlivé implikace hodnotově prověřit, neboť samotná symetričnost počítání lhůt vpřed a nazpět negarantuje teleologicky uspokojivé výsledky.

1. O lhůtách a dobách

Samotnému výkladu je nezbytné předřadit poznámku terminologickou. Občanský zákoník rozlišuje lhůty a doby. Lhůtou rozumí časový úsek, v jehož průběhu může strana uskutečnit právně významný projev vůle, zejména uplatnit právo u druhé strany, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, a jehož uplynutím nastupuje právní následek, pokud zmíněný projev vůle učiněn nebyl. Doba je naproti tomu časový úsek, s jehož koncem nastává právní následek bez dalšího, aniž by pro vyvolání tohoto právního následku bylo zapotřebí zvláště projevit vůli a aniž je významné, zda v průběhu doby strana určitým způsobem jednala, čili nic.¹¹ O vhodnosti a potřebnosti rozlišování mezi lhůtami a dobami nejsem přesvědčen,¹² uvedená distinkce nicméně v českém občanském právu existuje a není možné ji ignorovat.

⁹ § 10 odst. 1 o. z. Shodně viz pro německé právo např. ELLENBERGER, J. In: PALANDT, O. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch*. 75. Auflage. München: Verlag C. H. Beck, 2016, § 187, marg. č. 4, DEPPENKEMPER, G. In: PRÜTTING, H. – WEGEN, G. – WEINREICH, G. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar*. 11. Auflage. Köln: Luchterhand, 2016, § 187, marg. č. 3, a usnesení Spolkového soudního dvora (dále též „BGH“) ze dne 5. 6. 2013, sp. zn. XII ZB 427/11. Ve specifickém kontextu počítání lhůty pro svolání valné hromady kapitálové obchodní společnosti viz shodně i ŠUK, P. In: ŠTENGOVÁ, I. – HAVEL, B. – CILEČEK, F. – KUHN, P. – ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, § 184, marg. č. 23, a § 406, marg. č. 31.

¹⁰ Srovnej např. AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916*. 3. Auflage. Wien: Verlag Österreich, 2011, § 902, marg. č. 28.

¹¹ Důvodová zpráva k § 600 až 608 o. z., TÉGL, P. In: MELZER, F. – TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, § 604, marg. č. 1–5, ZUKLÍNOVÁ, M. In: ŠVESTKA, J. – DVORÁK, J. – FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I, Obecná část (§ 1 až 654)*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 1443, LAVICKÝ, P. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, § 604, marg. č. 2, a § 605, marg. č. 5, BODEČKOVÁ, J. In: PETROV, J. – VÝTISK, M. – BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, § 605, marg. č. 1. Výmluvné vylíčení důvodů, pro něž bylo rozlišení mezi dobami a lhůtami zavedeno, podávají KNAPPOVÁ, M. – TÉGL, P. – ELIÁŠ, K. In: ELIÁŠ, K. a kol. *Občanský zákoník: velký akademický komentář. 1. svazek, § 1–487*. Praha: Linde, 2008, s. 410–411.

¹² Snaha udržovat rozdíl mezi lhůtami a dobami se jeví neúčelná již proto, že z českého jazyka nelze snadno eliminovat užívání pojmu „doba“ v odlišných významech, než je „časový úsek, jehož uplynutím bez dalšího nastává právní následek“. Sám občanský zákoník na mnoha místech obsahuje věty jako „[...] měl-li věc u sebe v době zahájení insolvenčního řízení [...]“ (§ 1396 odst. 2 o. z.), kde výraz „doba“ neoznačuje interval, nýbrž okamžik, jak si všimá Tégl (TÉGL, P. In: MELZER, F. – TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*, § 604, marg. č. 3). Odlišení lhůt a dob je však především možné pokládat za zbytečné. Úprava počítání těchto časových úseků v občanském zákoníku se totiž rozchází jen v jednom ohledu: na lhůty se, na rozdíl od dob, použije pravidlo o přesunutí konce lhůty připadajícího na sobotu, neděli či svátek na nejbližší následující pracovní den (§ 607 o. z.).

V následujícím výkladu se zaměřím toliko na lhůty. Tento krok přináší výhody nejen v podobě větší jazykové úspornosti,¹³ ale též v rovině argumentační. Některá z pravidel o počítání lhůt obsažených v § 605–608 o. z. totiž svým obsahem nejlépe odpovídají situaci, kdy je časový úsek stanoven k právně relevantnímu jednání, a má tedy v duchu konvence zavedené občanským zákoníkem charakter lhůty.¹⁴ Zacílení výkladu na lhůty tak umožňuje snáze uchopit smysl jednotlivých pravidel počítání času.

I ty části občanskoprávní úpravy počítání času, jež teleologicky konvenují povaze lhůt, se nicméně z rozhodnutí zákonodárce vztahují i na počítání dob. Vzhledem k identickému obsahu právní úpravy běhu lhůt a dob jsou tudíž interpretační závěry vyslovené ve vztahu ke lhůtám přenositelné rovněž na doby bez nutnosti zdůrazňovat to při každém užití výrazu „lhůta“. Rozdíly mezi počítáním lhůt a dob vznikají pouze při aplikaci § 607 o. z., jenž cíleně omezuje svou použitelnost na lhůty. Domnívám se však, že toto pravidlo se na časové úseky počítané zpětně vůbec neužije.¹⁵ Mezi zpětně běžícími lhůtami a dobami tak podle zde zastávaného náhledu nevyvstává ve způsobu počítání žádná odlišnost. Pokládám proto za legitimní provést výklad počítání zpětně plynoucích lhůt a takto dosažené závěry následně přenést i na zpětně počítané doby.

2. Zpětně plynoucí lhůty určené podle dnů, týdnů, měsíců a let

V pravidlech, jimiž občanský zákoník upravuje počítání běhu lhůt určených podle dní, týdnů, měsíců či let,¹⁶ se implicitně promítá hodnotové rozhodnutí zákonodárce ve prospěch tzv. občanského či civilního počítání času (*Zivilkomputation, computatio civilis*), tedy koncepce, podle níž se tyto lhůty zásadně počítají v celých dnech, běžících od půlnoci do půlnoci.¹⁷ Lze to vyvodit z pravidel obsažených v § 605 o. z., která jako se základní

Právní řády blízké právu českému si proto zpravidla plně vstačí s jednotným pojmem „lhůty“ a stejného důsledku dosahují jednoduše tím, že aplikační rozsah pravidla o odsunutí konce připadajícího na svátek omezuji na lhůty, v nichž má být učiněn projev vůle nebo poskytnuto plnění [viz § 193 německého občanského zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*, dále jen „BGB“) a § 903 rakouského všeobecného občanského zákoníku (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*, dále jen „ABGB“), srovnej též čl. 1.12 Principů mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT (*UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts*, dále jen „PICC“)], který podobně omezení výslovně nezakotvuje, ale literatura je přesto dovozuje výkladem, např. VOGENAUER, S. In: VOGENAUER, S. (ed.). *Commentary on the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (PICC)*. Second edition. Oxford: Oxford University Press, 2015, čl. 1.12, marg. č. 7].

¹³ Dodržování dichotomie lhůt a dob pisatele, který se zabývá úpravou běhu obou těchto časových úseků, nutí ke zdvojení prostého „lhůta“ na „lhůta a doba“, jež se v delším textu stává obtížně snesitelným.

¹⁴ To platí zejména o pravidlu *dies a quo non computatur in termino*, jež nacházíme v § 605 odst. 1 o. z. a které je zdůvodňováno snahou zachovat osobě, která má ve lhůtě jednat, nezkrácený časový prostor pro předepsaný čin. Takové ospravedlnění lépe odpovídá logice lhůt, i když se citované pravidlo stejnou měrou aplikuje i na doby.

¹⁵ Ohledně zdůvodnění právě uvedeného stanoviska viz část 2.4.

¹⁶ § 605–607 o. z.

¹⁷ K civilnímu počítání času viz v česky psané literatuře např. SEDLÁČEK, J. In: ROUČEK, F. – SEDLÁČEK, J. a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl čtvrtý (§§ 859 až 1089)*. Reprint. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 253, KRČMÁŘ, J. *Právo občanské I. Výklady úvodní a část všeobecná*. Reprint. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 211–212, a MAYR-HARTING, R. *Soustava občanského práva I*. Reprint. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 134–135. V rakouském a německém právu srovnej pak kupř. BYDLINSKI, P. *Bürgerliches Recht. Band I, Allgemeiner Teil*. 5. Auflage. Wien: Springer, 2010, marg. č. 3/29, REPGEN, T. In: HABERMANN, N. (Hrsg.). *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*. Berlin: Sellier – De Gruyter, 2019, § 187, marg. č. 2, EFFER-UHE, D. O. Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen. *JuristenZeitung*. 2016, Jhrg. 71, Nr. 15/16, s. 771–772, HENRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1, §§ 1–480*. 4. Auflage. München: C. H. Beck, 2019, § 187, marg. č. 1. Dále viz též LEIPOLD, D. *BGB I. Einführung und allgemeiner Teil*. 6. Auflage. Tübingen:

jednotkou počítání lhůt pracují se dny,¹⁸ a *a contrario* rovněž z pravidla zavedeného v § 608 o. z., jež předpokládá počítání přirozené (*Naturalkomputation, computatio naturalis*)¹⁹ – odvíjející počátek lhůty od konkrétního okamžiku určeného zpravidla hodinou a minutou, případně i vteřinou – toliko pro lhůty vyměřené podle kratších časových jednotek, než jsou dny.²⁰

Civilní počítání času se zdůvodňuje praktickými ohledy. Zjistit zcela přesný čas rozhodné události v rámci dne může být obtížné, přestože půjde z hlediska zájmů stran zpravidla o otázku podružnou. Aplikace civilní metody počítání času tedy zjednodušuje stanovování počátku (a konce) běhu lhůty, neboť odstraňuje nutnost vyšetřovat – z hlediska hospodářského povětšinou málo podstatný – přesný čas rozhodné události.²¹ Tato argumentace musí u lhůt, které se počítají v čase nazpět, platit stejně jako u lhůt, jež plynou vpřed. Civilní metoda počítání času je tak aplikovatelná i na lhůty určené podle dnů, týdnů, měsíců a let, které se odvíjejí zpětně.²²

2.1 Stanovení prvního dne lhůty

I když lhůty určené podle dnů a delších časových jednotek počítáme v celých dnech, je pojmově myslitelné, abychom za první den lhůty pokládali (celý) den, kdy nastala událost rozhodná pro její počátek. Je proto správné od hodnotového rozhodnutí ve prospěch

---

Mohr Siebeck, 2010, § 38, marg. č. 3, a KRUMSCHEID, H. In: HEIDEL, T. – HÜSSTEGE, R. – MANSEL, H.-P. – NOACK, U. (Hrsg.). *BGB: allgemeiner Teil / EGBGB. Band 1*. 4. Auflage. Baden-Baden: Nomos, 2021, § 187, marg. č. 1. Též ve švýcarském právu platí, že se lhůty určené podle týdnů, měsíců či let nepočítají v kratších jednotkách, než jsou dny [LEU, U. In: HONSELL, H. – VOGT, N. P. – WIEGAND, W. (Hrsg.). *Obligationenrecht I, Art. 1–529 OR*. 6. Auflage. Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, 2015, čl. 77, marg. č. 1]. Civilní metoda počítání lhůt je vlastní rovněž Evropské úmluvě o počítání lhůt z roku 1972 (viz čl. 3 odst. 1 této úmluvy, podle něhož lhůty vyjádřené ve dnech, týdnech, měsících a letech plynou od půlnoci *dies a quo* do půlnoci *dies ad quem*). K normě, že se lhůty určené podle dnů a delších časových jednotek zásadně počítají od půlnoci do půlnoci, se hlásí také Principy evropského smluvního práva (*Principles of European Contract Law*, dále jen „PECL“) v čl. 1:304 odst. 3 (viz LANDO, O. – BEALE, H. G. *Principles of European Contract Law. Parts I and II. Combined and Revised*. The Hague: Kluwer Law International, 2000, s. 133) a implicitně též Návrh společného referenčního rámce (*Draft Common Frame of Reference*, dále jen „DCFR“) ve svém čl. I.–1:110 odst. 2 [VON BAR, Ch. – CLIVE, E. M. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume 1*. Munich: Sellier. European Law Publishers, 2009, komentář k čl. I.–1:110, oddíl D.]

¹⁸ Počátek i konec lhůty totiž identifikují prostřednictvím dnů.

¹⁹ K naturálnímu počítání času viz např. AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916, § 902*, marg. č. 4, REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240, § 187*, marg. č. 1, WOLF, M. – NEUNER, J. *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*. 11. Auflage. München: C. H. Beck, 2016, § 23, marg. č. 4, KOZIOL, H. – WELSER, R. *Grundriss des bürgerlichen Rechts. Band I, Allgemeiner Teil, Sachenrecht, Familienrecht*. 15. Auflage. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2018, marg. č. 701.

²⁰ Jak ovšem uvádím dále, lze argumentovat, že by též lhůty určené podle hodin a minut měly být počítány v celých hodinách, respektive minutách, a že by tedy měly podléhat modifikované variantě civilního počítání času, nikoli počítání přirozenému (srovnej REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240, § 187*, marg. č. 13).

²¹ REPGEN, T. Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht. *Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht*. 2006, Jhrg. 35, Nr. 1, s. 124–125, AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916, § 902*, marg. č. 5, PETERSEN, J. Die Berechnung von Fristen und Terminen. *JURA – Juristische Ausbildung*. 2012, Nr. 6, s. 432, REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240, § 187*, marg. č. 2, WOLF, M. – NEUNER, J. *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, § 23, marg. č. 4, MAYR-HARTING, R. *Soustava občanského práva I*, s. 135.

²² TOUSSAINT, G. BGH: Berechnung von Rückwärtsfristen. *Fachdienst-Zivilverfahrensrecht*, 2013, číslo vydání 15, číslo dokumentu 348538, EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 774.

civilního počítání času analyticky odlišovat hodnotové rozhodnutí o stanovení prvního dne lhůty.²³ Česká právní úprava tento problém řeší výslovným příklonem k široce sdílené zásadě *dies a quo non computatur in termino*:²⁴ občanský zákoník stanoví, že lhůta určená podle dnů počíná dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její počátek.^{25, 26} Jde o řešení vsutku obvyklé, které nacházíme v řadě evropských právních řádů,²⁷ v čl. I.–1:110 odst. 3 písm. b) a odst. 4 písm. b) DCFR i v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1182/71.²⁸ Pravidlo o nezapočítávání dne, kdy nastala skutečnost rozhodná pro začátek lhůty, je namísto vztahovat také na lhůty určené podle týdnů, měsíců a let, ačkoli je v českém právu výslovně stanoveno jen pro lhůty vyměřené podle dnů.²⁹

Norma, dle níž se zlomek dne, v němž nastala událost rozhodná pro počátek lhůty, nezohledňuje, je hodnotově podepřena snahou chránit toho, kdo má v předmětném časovém úseku cosi učinit a jemuž má být pro toto jednání zachován předepsaný počet celých dnů, nikoli pouze jejich neúplných fragmentů.³⁰ Lhůta běžící vpřed osobě vymezuje časový úsek, v němž může uskutečnit právně relevantní jednání (*Handlungszeitraum*). Takto stanovený čas by jí neměl být zkracován v závislosti na nahodilém faktu, v které části příslušného kalendářního dne nastala událost rozhodná pro započetí běhu lhůty. Zpětné počítané lhůty naproti tomu plní odlišnou funkci: předepisuje-li zákon, že má být právní čin uskutečněn s určitým časovým předstihem před rozhodnou událostí, činí tak

²³ REPGEN, T. *Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht*, s. 125, REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 187, marg. č. 5, EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 772. Nelze nicméně popřít, že spolu obě volby úzce souvisejí, a proto se pravidlo o nezapočítávání prvního dne lhůty někdy označuje za prvek civilního počítání času [srovnej AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916*, § 902, marg. č. 2–3, WOLF, M. – NEUNER, J. *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, § 23, marg. č. 4].

²⁴ TÉGL, P. In: MELZER, F. – TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*, § 605, marg. č. 3, ZUKLÍNOVÁ, M. In: ŠVESTKA, J. – DVOŘÁK, J. – FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I, Obecná část (§ 1 až 654)*, s. 1445.

²⁵ § 605 odst. 1 o. z.

²⁶ Alexa rozlišuje dvě koncepce stanovování počátku lhůty, které jsou obě co do svých důsledků slučitelné se zásadou *dies a quo non computatur in termino*: podle jedné je již den rozhodné události prvním dnem lhůty (*dies a quo*), avšak do běhu této lhůty se nezapočítává; podle druhé je prvním dnem lhůty (*dies a quo*) až den následující po dni rozhodné události (ALEXA, K. Aktuální problém počítání času podle nového daňového řádu. *Právník*. 2012, roč. 151, č. 1, s. 80). Český zákonodárce se v kontextu občanského práva patrně přiklonil k pojetí uvedenému na druhém místě, neboť v § 605 o. z. přímo uvádí, že lhůta určená podle dnů *počíná* dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její počátek. Ve svých účincích je však tento náhled – při korektním výkladu – ekvivalentní koncepci, podle níž lhůta počíná běžet již v den rozhodné události, avšak s tím, že se tento den do jejího běhu nezapočítává.

²⁷ Viz § 187 odst. 1 BGB, § 902 odst. 1 ABGB a čl. 77 odst. 1 švýcarského *Obligationenrecht* [LEU, U. In: HONSELL, H. – VOGT, N. P. – WIEGAND, W. (Hrsg.). *Obligationenrecht I, Art. 1–529 OR*, čl. 77, marg. č. 2], ohledně stavu v dalších evropských státech viz VON BAR, Ch. – CLIVE, E. M. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume 1*, poznámky k čl. I.–1:110, bod 1. Srovnej též rozsudek Soudního dvora ze dne 11. 11. 2004, věc C-171/03 (*Toeters a Verberk*), bod 31, v němž se podotýká, že zásada *dies a quo non computatur in termino* je uznávána v právních řádech mnoha členských států.

²⁸ Nařízení Rady (EHS, Euratom) č. 1182/71, kterým se určují pravidla pro lhůty, data a termíny (dále jen „nařízení č. 1182/71“).

²⁹ LAVICKÝ, P. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*, § 605, marg. č. 10. Pro počítání lhůt vymezených v týdnech, měsících či letech má ovšem zjištění prvního dne lhůty malý praktický význam vzhledem k odlišné konstrukci úpravy stanovování jejich konce v § 605 odst. 2 o. z. (viz *Ibidem*, § 605, marg. č. 10, srovnej rovněž Repgenovu poznámku, že počátek lhůty určený podle § 187 odst. 1 BGB je zpravidla relevantní jen pro lhůty počítané podle dnů, REPGEN, T. *Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht*, s. 127).

³⁰ REPGEN, T. *Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht*, s. 125, a REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 187, marg. č. 2, viz též PODHORSKÝ, V. Lhůta pro svolání valné hromady. *Obchodní právo*. 2021, č. 2, s. 17.

proto, aby jiný subjekt, pro nějž je tento akt jednajícího relevantní, mohl přijmout odpovídající kroky. Vytváří tedy subjektu chráněnému zpětně plynoucí lhůtu čas pro reakci (*Reaktionszeitraum*).³¹

Logika nezapočítávání dne rozhodné události se tedy u zpětně plynoucích lhůt může uplatnit stejně dobře, působí však ve prospěch odlišného subjektu. Zatímco nezohlednění části dne zbývající po rozhodné události zajišťuje u lhůty běžící vpřed plnohodnotný čas pro jednání osobě, která má v této lhůtě něco vykonat, u lhůt běžících nazpět garantuje odhlédnutí od zlomku dne, který rozhodné události předcházela, osobě chráněné touto lhůtou plnohodnotný reakční čas. Rovněž pravidlo o nepřihlížení k prvnímu dni lhůty je tak podle svého účelu použitelné jak na lhůty běžící dopředu, tak na lhůty počítané zpětně.³² V souladu s inverzní logikou zpětného počítání lhůt ovšem musí být prvním dnem takové lhůty den časově *předcházející* dni, kdy nastala skutečnost rozhodná pro započítání běhu lhůty.

Je třeba podotknout, že podle německého práva dopadá pravidlo o nezapočítávání prvního dne lhůty³³ jen na lhůty, které se odvíjejí od určité události nastávající v průběhu dne, zatímco u lhůt, pro něž je určující samotný počátek stanoveného dne, se do lhůty započítává i tento den.³⁴ Tamější literatura uvádí, že se posléze zmíněná norma uplatní například u pracovněprávního vztahu nebo nájmu ujednaného na dobu určitou: jelikož povinnost vykonávat závislou práci nebo přenechat užívací právo k věci vzniká již na počátku prvního dne takto ujednaného právního vztahu, není důvod uvedený den nezapočítávat do trvání vyměřené délky předmětného poměru.³⁵

České občanské právo podobné ustanovení nemá; teleologická úvaha, jež vedla k jeho přijetí německého zákonodárce, je však platná i v našich poměrech.³⁶ Tam, kde je pro za-

³¹ EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 774–775.

³² Ve prospěch použití odpovídajícího pravidla v § 187 odst. 1 BGB na lhůty počítané zpětně se vyslovuje také německá dogmatika i rozhodovací praxe [ELLENBERGER, J. In: PALANDT, O. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch*, § 187, marg. č. 4, HENRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1*, §§ 1–480, § 187, marg. č. 10, GROTHE, H. In: SCHUBERT, C. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum BGB. Band 1. Allgemeiner Teil: §§ 1–240*. 9. Auflage. München, C. H. Beck, 2021, § 187, marg. č. 4, rozsudek *Bundessozialgericht* ze dne 22. 3. 1995, sp. zn. 10 RAr 1/94, BeckRS 1995, 30754155, rozsudek *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* ze dne 19. 11. 2017, sp. zn. 5 U 86/06, NZG 2008, 343].

³³ § 187 odst. 1 BGB.

³⁴ § 187 odst. 2 BGB. Instruktivně srovnej BOEMKE, B. – ULRICI, B. *BGB Allgemeiner Teil*. Berlin: Springer, 2009, § 15, marg. č. 45–51, a SCHROETER, U. G. *Die Fristenberechnung im Bürgerlichen Recht. Juristische Schulung*. 2007, Jhrg. 47, s. 30.

³⁵ REPGEN, T. *Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht*, s. 126, LEIPOLD, D. *BGB I. Einführung und allgemeiner Teil*. 6. Auflage. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, § 38, marg. č. 4, WOLF, M. – NEUNER, J. *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, § 23, marg. č. 6, KRUMSCHEID, H. In: HEIDEL, T. – HÜSSTEGE, R. – MANSSEL, H.-P. – NOACK, U. (Hrsg.). *BGB: allgemeiner Teil / EGBGB. Band 1*, § 187, marg. č. 5.

³⁶ V § 333 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, nacházíme normu, jež stanoví, že doba počíná prvním dnem a končí uplynutím posledního dne stanovené nebo sjednané doby. Literatura dovozuje, že se citovaná norma použije skutečně toliko na doby, zatímco lhůty se spravují subsidiárně aplikovatelnou úpravou v § 605 an. o. z. (DOLEŽÍLEK, J. In: BĚLINA, M. – DRÁPAL, L. a kol. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, § 333, marg. č. 10). Z § 333 zákoníku práce se pak dovozuje, že v režimu tohoto ustanovení je prvním dnem doby již den rozhodné události, nikoli den následující, čímž se pracovněprávní regulace počítání času odlišuje od § 605 odst. 1 o. z. (Ibidem, § 333, marg. č. 11, VYSOKAJOVÁ, M. *Doby a lhůty v pracovněprávních vztazích a navrhovaná změna právní úpravy. Soukromé právo*. 2019, č. 4, s. 15, PAVLÁTOVÁ, J. – HRMADA, M. *Čas a jeho plynutí v pracovněprávních vztazích. Právní listy*. 2019, č. 2, s. 9). Toto pravidlo ve svých důsledcích povede při určování počátku a konce doby ke srovnatelným výsledkům jako § 187 odst. 2 BGB. Nejeví se však racionální, aby se taková norma aplikovala toliko na

početí běhu právně významného časového úseku relevantní samotný počátek prvního dne, takže je tento první den součástí času k jednání, jež lhůta vyměřuje, měl by se i uvedený den započíst do běhu lhůty, poněvadž zmíněným započtením není osoba, proti níž lhůta působí, nijak zkrácena na stanoveném množství času (jak by tomu bylo, kdyby se první den započítával u lhůty odvíjené od rozhodné události nastalé až v průběhu dne).³⁷

Pokud pak přijmeme právě nastíněný výklad u lhůt běžících vpřed, měli bychom – s ohledem na srovnatelné teleologické pozadí a přenositelnost výše popsané argumentace i na lhůty s obráceným směrem počítání – odpovídajícím způsobem uzpůsobit též závěry, které přijímáme ohledně lhůt plynoucích nazpět. Lze proto usuzovat, že tam, kde se zpětně počítaná lhůta neodvíjí od určité skutečnosti, jež nastává v průběhu dne, ale od okolnosti, která nastupuje samotným koncem dne, měli bychom i celý den, od jehož konce se odvíjí počátek lhůty plynoucí nazpět, do běhu této lhůty započíst, neboť je součástí reakčního času, který je osobě chráněné předmětnou lhůtou dán k dispozici.³⁸

2.2 Stanovení posledního dne lhůty

Při určování posledního dne zpětně běžící lhůty lze přiměřeně užít obecná pravidla zakotvená v § 605 o. z.,³⁹ pouze je nutno zvolit opačný směr počítání. Je-li zpětně plynoucí lhůta určena podle dní, musí být od jejího prvního dne směrem nazpět odpočítán příslušný počet dní. Je-li zpětně plynoucí lhůta určena podle týdnů, měsíců či let, je zapotřebí nalézt den, který se v posledním nazpět odpočítaném týdnu, měsíci či roce takové lhůty shoduje pojmenováním či číslem se dnem rozhodné skutečnosti.⁴⁰ Na zpětně plynoucí lhůty lze obdobně aplikovat rovněž pravidlo,⁴¹ podle něhož není-li v posledním měsíci den, jenž by se číslem shodoval se dnem, na který připadá skutečnost rozhodná pro začátek běhu lhůty, případně konec lhůty na poslední den měsíce.⁴²

---

pracovní právo (poněvadž reaguje na zcela obecný problém, který může vyvstávat v občanském právu stejně dobře jako v právu pracovním), aby se uplatňovala výhradně na doby (neboť i lhůta může začínat samotným počátkem dne a pak není smysluplné, je-li za její první den pokládán až den následující), a naopak aby dopadala i na ty doby, které se neodvíjejí od počátku určitého dne, ale od události, jež nastává teprve v průběhu dne (neboť má-li doba z určitého důvodu vyměřit stanovené množství času, pak započtení neúplného prvního dne tento čas zkracuje).

³⁷ REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 187, marg. č. 10, EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 772–773, ELLENBERGER, J. In: PALANDT, O. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch*, § 187, marg. č. 4.

³⁸ Tento náhled odpovídá argumentaci, již v rakouské právní vědě rozvíjí Kolmasch, přestože – podobně jako český civilní kodex – ani rakouský občanský zákoník nezná pravidlo odpovídající § 187 odst. 2 BGB. Podle Kolmaschova názoru by tam, kde je z hlediska zpětně počítané lhůty určující konec prvního (chronologicky posledního) dne takové lhůty (jak je tomu například u lhůt vymezujících, s jakým minimálním časovým předstihem lze ukončit závazek výpovědi, *Kündigungsfrieten*), měl být i poslední den započítán, neboť je osobě chráněné zpětně plynoucí lhůtou také tento den plně dán k přípravě na ukončení právního vztahu. Na druhou stranu se řada zpětně počítaných lhůt odvíjí od události, která nastává v průběhu dne (jedná se kupříkladu o lhůty dávající osobě chráněné lhůtou prostor k přípravě na jednání orgánu právnické osoby, *Vorbereitungsfristen*). U těchto lhůt je pak smysluplné uplatnit pravidlo o nezapočítávání dne rozhodné události, aby nebyla osoba, již má tato lhůta chránit, ukrácena na vyměřeném reakčním čase [KOLMASCH, W. In: SCHWIMANN, M. – KODEK, G. E. (Hrsg.). *ABGB: Praxiskommentar. Band 5, §§ 859–937 ABGB, WucherG, Allgemeines Vertragsrecht*. 5. Auflage. Wien: LexisNexis, 2021, § 902, 903, marg. č. 37].

³⁹ *Srovnej mutatis mutandis HENRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1, §§ 1–480*, § 188, marg. č. 8.

⁴⁰ § 605 odst. 2 věta první o. z. *per analogiam*.

⁴¹ Zakotvené v § 605 odst. 2 větě druhé o. z.

⁴² Měsíční lhůta počítaná nazpět od rozhodné události připadající na 31. 7. tedy končí 30. 6. (REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 187, marg. č. 23).

Pakliže připustíme, že i v českém právu existují lhůty, na které nedopadá pravidlo *dies a quo non computatur in termino*, jelikož je pro jejich počátek rozhodující začátek (či při zpětném počítání konec) prvního dne, nikoli událost, jež by nastávala v průběhu dne, musíme u těchto lhůt – ať již se počítají dopředu, nebo zpětně – modifikovat pravidla pro stanovování posledního dne lhůty. Je-li taková lhůta určena podle dní, pak za její první den označíme ten den, jehož počátek (a při zpětném počítání konec) je rozhodný pro započítání běhu této lhůty. Následně jednoduše odpočítáme stanovený počet dní, do něž zahrneme i den, jehož začátkem (či koncem) lhůta počíná. Tento výpočet nás dovede ke stanovení dne posledního. Taková lhůta pak pochopitelně skončí dříve než lhůta, u níž bychom odhlíželi ode dne, kdy došlo k události rozhodné pro její počátek.

Jestliže však započítáváme již první den u lhůty určené podle týdnů, měsíců a let, nemůžeme jako poslední den takové lhůty stanovit den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje s prvním dnem běhu lhůty. V takovém případě bychom totiž osobě, na niž taková lhůta dopadá, poskytli o den více, než odpovídá obvyklému chápání předmětných časových úseků: týdenní lhůta běžící směrem vpřed od počátku středy do konce středy následující by měla osm dní, roční lhůta plynoucí dopředu od počátku 1. 1. 2023 do konce 1. 1. 2024 by měla 366 dní apod. Posledním dnem vpřed počítané lhůty, která je určena podle týdnů, měsíců či let a jejíž běh začíná už samým počátkem prvního dne, tak musí být den časově *předcházející* dni, jež se pojmenováním nebo číslem shoduje s prvním dnem lhůty.⁴³ U lhůt běžících nazpět je pak nutno polaritu tohoto pravidla obrátit: je-li zpětně počítaná lhůta určena podle týdnů, měsíců či let a počítá-li se od konce prvního (chronologicky posledního) dne, musí být posledním (chronologicky prvním) dnem takové lhůty den časově *následující* po dni, který se pojmenováním nebo číslem shoduje s prvním (chronologicky posledním) dnem takové lhůty.^{44, 45}

2.3 Podmínky zachování lhůty

Dalším problémem, který je třeba vyřešit při rozboru počítání zpětně plynoucích lhůt, je otázka, kdy musí být skutečně takovou lhůtou předvídaný čin, aby byla daná lhůta zachována. Jak již bylo řečeno, smyslem lhůty plynoucí vpřed je vytvoření časového úseku pro právně relevantní jednání. Úplnost tohoto úseku je garantována mimo jiné aplikací výše zmíněných pravidel počítání času: den, v jehož průběhu došlo k události rozhodné pro počátek běhu lhůty, se nezohledňuje a lhůty se počítají v celých dnech, takže tomu,

⁴³ Takové pravidlo obsahuje § 188 odst. 2 BGB [SCHROETER, U. G. *Die Fristenberechnung im Bürgerlichen Recht*, s. 31, KRUMSCHEID, H. In: HEIDEL, T. – HÜSSTEGE, R. – MANSEL, H.-P. – NOACK, U. (Hrsg.). *BGB: allgemeiner Teil / EGBGB. Band 1*, § 188, marg. č. 2–3]. V Rakousku stejný náhled na počítání lhůt zastává (navzdory tomu, že ABGB neobsahuje pravidlo srovnatelné s § 188 odst. 2 BGB) KOLMASCH, W. In: SCHWIMANN, M. – KODEK, G. E. (Hrsg.). *ABGB: Praxis-kommentar. Band 5*, §§ 859–937 ABGB, *WucherG, Allgemeines Vertragsrecht*, § 902, 903, marg. č. 38–39.

⁴⁴ Poslední den týdenní lhůty počítané nazpět od úplného konce středy bude tedy čtvrtek předešlého týdne a poslední den zpětně plynoucí roční lhůty, která by měla započít svůj běh koncem 31. 12. 2023, by byl 1. 1. 2023.

⁴⁵ Příkladem zpětně počítané lhůty, pro jejíž počátek je určující konec dne, může být lhůta pro zrušení závazku výpovědi podanou alespoň tři měsíce před koncem kalendářního čtvrtletí (§ 1999 odst. 1 o. z.). Smyslem této lhůty je poskytnout druhé straně vypovídaného závazku dostatek času, aby se připravila na zánik dotčeného poměru. Vzhledem k tomu, že je poslední den kalendářního čtvrtletí této osobě pro přípravu dán k dispozici celý, není důvod jej nezapočítávat. Posledním dnem zpětně počítané lhůty ve smyslu § 1999 odst. 1 o. z. by tedy měl být den chronologicky následující po dni, který se číslem shoduje s posledním dnem kalendářního čtvrtletí, k jehož konci má závazek zaniknout. Má-li tak být závazek vypovězen s účinky k 31. 12., je posledním dnem zpětně počítané lhůty 1. 10. Vzhledem k tomu, že i tento den musí zůstat druhé straně zachován celý, je třeba, aby výpověď adresátovi došla nejpozději 30. 9. (viz dále).

komu je lhůta předepsána, zůstává – v mezích § 602 o. z. – pro příslušné jednání i celý poslední den lhůty.⁴⁶

Naproti tomu smyslem zpětně plynoucí lhůty je vytvoření reakčního času subjektu, pro nějž je určitým způsobem relevantní čin osoby, která má jednat před koncem (chronologickým začátkem) lhůty odvíjené nazpět. Počítáme-li i zpětně plynoucí lhůtu v celých dnech a je-li smyslem této lhůty zajistit, aby se osobě lhůtou chráněné dostalo stanoveného množství reakčního času, musí být i poslední (chronologicky první) den zpětně počítané lhůty zmiňované osobě zachován jako celek. Z toho pak plyne, že k dodržení zpětně plynoucí lhůty je nezbytné, aby ten, kdo má jednat a na jehož projev vůle osoba chráněná lhůtou reaguje, již před započítáním posledního (chronologicky prvního) dne takové lhůty učinil, co učiněno být má, neboť v opačném případě by subjektu, k jehož prospěchu je daná lhůta stanovena, nezůstával plný den času vyměřeného k reakci.

Toliko pojetí, jež vyžaduje, aby osoba, které zpětně plynoucí lhůta vytváří reakční čas, měla k dispozici též poslední (chronologicky první) den této lhůty v jeho plnosti, je navíc symetrické s řešením, jež se volí u lhůt běžících vpřed, u nichž se (s výhradou omezení plynoucích z § 602 o. z.) předpokládá možnost využití celého posledního dne. Projev vůle potřebný k zachování lhůty běžící nazpět tak musí být učiněn ještě před započítáním posledního (chronologicky prvního) dne takové lhůty. Jinými slovy, zpětně počítaná lhůta končí počátkem (0. hodinou), nikoli koncem (24. hodinou) svého posledního (chronologicky prvního) dne.^{47, 48}

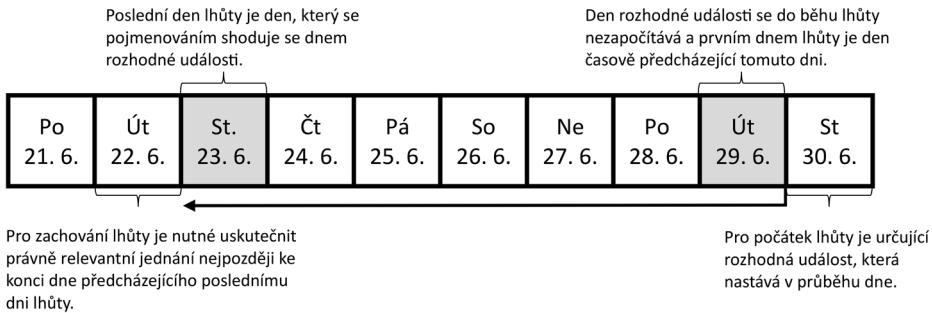
⁴⁶ NIEDENFÜHR, W. In: WOLF, M. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen. Band 2, Allgemeiner Teil*. 13. Auflage. Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer, 1999, § 188, marg. č. 5–6, AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916, § 903*, marg. č. 3–6, HENRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1, §§ 1–480, § 188*, marg. č. 5–7, KRUMSCHEID, H. In: HEIDEL, T. – HÜSSTEGE, R. – MANSEL, H.-P. – NOACK, U. (Hrsg.). *BGB: allgemeiner Teil / EGBGB. Band 1, § 188*, marg. č. 5–7, KOLMASCH, W. In: SCHWIMANN, M. – KODEK, G. E. (Hrsg.). *ABGB: Praxiskommentar. Band 5, §§ 859–937 ABGB, WucherG, Allgemeines Vertragsrecht, §§ 902, 903*, marg. č. 29 a 32.

⁴⁷ KRAUSE, H. *Wie lang ist ein Monat? – Fristberechnung am Beispiel des § 5 III UmwG. Neue Juristische Wochenschrift*. 1999, Nr. 20, s. 1449, DRUCKENBRODT, A. *Die Wochenfrist zum Termin des § 132 I 1 ZPO – Hat die Woche etwa acht Tage? Neue Juristische Wochenschrift*. 2013, Nr. 33, s. 2392–2393, TOUSSAINT, G. BGH: Berechnung von Rückwärtsfristen. *Fachdienst-Zivilverfahrensrecht*, 2013, číslo vydání 15, číslo dokumentu 348538, REGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240, § 187*, marg. č. 7, EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 773, DEPPENKEMPER, G. In: PRÜTTING, H. – WEGEN, G. – WEINREICH, G. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar, § 187*, marg. č. 3, BAER, S. In: SCHOCH, F. – SCHNEIDER, J.-P. (Hrsg.). *Verwaltungsrecht. VwVfG. Band III. Kommentar*. 3. Ergänzungslieferung. München: C. H. Beck, 2022, § 31, marg. č. 58. Podrobnou argumentaci ve prospěch tohoto závěru, založenou na poměrování zájmů osoby, která má před posledním dnem zpětně plynoucí lhůty jednat, a osoby, na jejíž ochranu je tato lhůta stanovena, nabízí EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 774–775. Z rozhodovací praxe viz rozsudek *Oberlandesgericht Hamm* ze dne 14. 1. 2008, sp. zn. 8 U 61/07, BeckRS 2008, 9244, usnesení *Oberlandesgericht Brandenburg* ze dne 20. 12. 2011, sp. zn. 13 UF 128/11, BeckRS 2012, 9212, a rozsudek *Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen* ze dne 11. 3. 2014, sp. zn. L 18 KN 78/13, BeckRS 2014, 70788.

⁴⁸ Nastíněná teze odpovídá názoru, k němuž se hlásí německá dogmatika při výkladu měsíční lhůty v § 5 odst. 3 zákona o přeměnách (*Umwandlungsgesetz*). Citované ustanovení uvádí, že smlouva o fúzi musí být doručena radě zaměstnanců každé ze zúčastněných společností nejméně jeden měsíc přede dnem konání valné hromady, jež tuto smlouvu schvaluje. Koná-li se tudíž valná hromada 31. 8., je poslední den měsíční lhůty 31. 7., avšak pro zachování lhůty je nutné, aby smlouva radě zaměstnanců došla již ke konci 30. 7. (KRAUSE, H. *Wie lang ist ein Monat? – Fristberechnung am Beispiel des § 5 III UmwG*, s. 1448). Podobně se ve vztahu k dvoutýdenní lhůtě podle § 137 odst. 2 zákona o řízení ve věcech rodinných a v záležitostech nesporného soudnictví (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*), tj. lhůtě procesní povahy, na jejíž počítání však v souladu s § 222

Český Nejvyšší soud naproti tomu ve zřídkačných rozhodnutích, jež se ke zpětnému počítání lhůt explicitně vyjadřují, zaujímá stanovisko odlišné, neboť usuzuje, že k zachování zpětně počítané lhůty postačí, je-li relevantní jednání uskutečněno v průběhu posledního (chronologicky prvního) dne této lhůty.⁴⁹ Takový výklad však subjektu, na jehož ochranu je příslušná lhůta stanovena, negarantuje reakční čas v celé zákonem předepsané délce, nýbrž jej krátí o zlomek posledního dne lhůty, který uplynul, než druhá strana učinila jednání potřebné pro její zachování. To nerespektuje (zrcadlově obrácený) hodnotový úsudek, který se prosazuje u lhůt běžících vpřed: zde se osobě, jíž lhůta vymezuje čas pro jednání, zachovává stanovený počet celých dní, včetně posledního dne lhůty.⁵⁰ Tuto judikatorní linii by proto bylo podle mého názoru namíste přehodnotit ve prospěch stanoviska, jehož obsah lze shrnout následujícími grafy, které pro ilustraci zachycují běh týdenní lhůty počítané nazpět.⁵¹

Graf 1 – zpětně počítaná lhůta v délce jednoho týdne, pro jejíž počátek je určující událost, která nastává v průběhu dne:

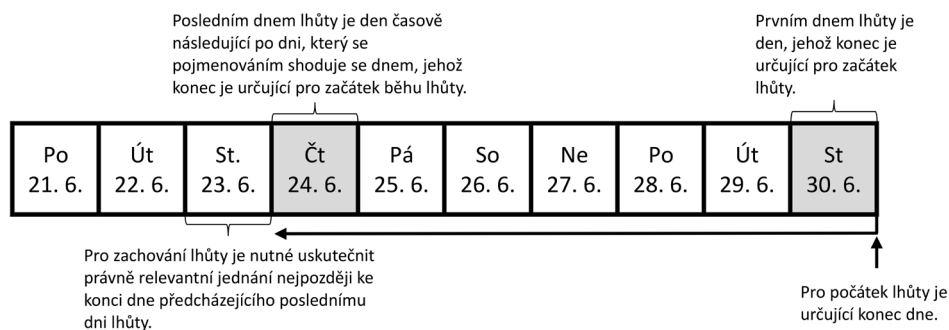
odst. 1 německého občanského soudního řádu (*Zivilprozessordnung*) dopadají pravidla obsažená v BGB, v usnesení BGH ze dne 5. 6. 2013, sp. zn. XII ZB 427/11, uvádí, že nastala-li událost rozhodná pro počátek této lhůty (ústní jednání) ve čtvrtek 20. 1. 2011, musela být pro zachování této lhůty příslušná písemnost soudu doručena před nultou hodinou čtvrtku 6. 1. 2011, tedy nejpozději ve středu 5. 1. 2011. Obdobné závěry vyslovuje Binder [BINDER, J.-H. In: HOPT, K. J. – SEIBT, Ch. H. (Hrsg.). *Schuldverschreibungsrecht*. Köln: Otto Schmidt, 2017, § 10, marg. č. 6] při výkladu čtrnáctidenní lhůty ke svolání schůze věřitelů (*Gläubigerversammlung*) podle § 10 odst. 1 zákona o dluhopisech (*Schuldverschreibungsgesetz*).

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. 29 Odo 783/2003, jež řešilo otázku včasnosti dojítí pozvánky na valnou hromadu společnosti s ručením omezeným. K tomuto rozhodnutí se Nejvyšší soud přihlásil též v souvislostech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 v usnesení ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1725/2017, a to rovněž v kontextu posuzování řádnosti svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným. Ke stejným závěrům dospívá Nejvyšší soud, byť se samostatnou argumentací neobsahující odkaz na usnesení sp. zn. 29 Odo 783/2003, v usnesení ze dne 29. 11. 2012, sen. zn. 29 ICdo 17/2012, řešícím lhůtu pro popření pohledávky jiného věřitele zakotvenou v § 200 odst. 2 insolvenčního zákona.

⁵⁰ Při výkladu lhůty pro podání žádosti o poskytnutí dodatečného vysvětlení k zadávacím podmínkám podle § 49 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, dospěli Tejkal a Pruška k závěru, že by zadavatel mělo zůstat zachováno šest plných pracovních dnů, a žádost tedy musí dojít nejpozději v průběhu dne předcházejícího šestému pracovnímu dni před uplynutím lhůty pro podání nabídek (TEJKAL, J. – PRUŠKA, L. Lhůta pro doručení žádosti o dodatečné informace k zadávacím podmínkám. *Veřejné zakázky*. 2014, č. 1, s. 36). To je úsudek souladný s argumentací prezentovanou v tomto článku.

⁵¹ Grafy jsou inspirovány diagramem, který používá k zachycení obdobné koncepce KOLMASCH, W. In: SCHWIMANN, M. – KODEK, G. E. (Hrsg.) *ABGB: Praxiskommentar. Band 5, §§ 859–937 ABGB, WucherG, Allgemeines Vertragsrecht, §§ 902, 903*, marg. č. 37.

Graf 2 – zpětně počítaná lhůta v délce jednoho týdne, pro jejíž počátek je určující konec dne:

2.4 Odsunutí konce lhůty připadajícího na sobotu, neděli či svátek

Konečně si musíme položit otázku, nakolik lze na zpětně počítané lhůty aplikovat pravidlo o odsunutí konce lhůty, jenž by jinak připadl na sobotu, neděli či svátek, na nejbližší následující pracovní den.⁵² Účel odpovídajících pravidel v zahraničních právních úpravách tamější literatura spatřuje v ochraně klidu svátečních a obecně nepracovních dnů.⁵³ Domnívám se, že klid těchto dnů není chráněn ve veřejném zájmu, nýbrž v zájmu konkrétní strany, vůči níž lhůta působí.⁵⁴ Tomu, kdo má ve lhůtě právně relevantním způsobem jednat, by pracovní klid (ztěžující efektivní uskutečnění potřebného činu) neměl zabránit v plném využití stanoveného času.⁵⁵

⁵² § 607 o. z. Podobnou normu nacházíme též v § 193 BGB, § 903 ABGB, čl. 78 *Obligationenrecht* (dále „OR“), čl. 1:304 odst. 2 PECL a čl. I.-1:110 odst. 6 DCFR [k výskytu srovnatelných pravidel v dalších evropských právních řádech viz LANDO, O. – BEALE, H. G. *Principles of European Contract Law. Parts I and II, Combined and Revised*, s. 134, a VON BAR, Ch. – CLIVE, E. M. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference (DCFR)*, poznámky k čl. I.-1:110, body 3.–5.].

⁵³ REPGEN, T. *Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht*, s. 127–128, REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 193, marg. č. 3, LEU, U. In: HONSELL, H. – VOGT, N. P. – WIEGAND, W. (Hrsg.). *Obligationenrecht I, Art. 1–529 OR*, čl. 78, marg. č. 1, WOLF, M. – NEUNER, J. *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, § 23, marg. č. 14, HENRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1, §§ 1–480*, § 193, marg. č. 1. Viz též BROX, H. – WALKER, W.-D. *Allgemeiner Teil des BGB*. 32. Auflage. Köln: Carl Heymanns Verlag, 2008, marg. č. 832d.

⁵⁴ Obdobné pravidlo obsahuje též čl. 1:12 odst. 2 PICC. Podle komentářového výkladu daného ustanovení se přitom jedná o odraz myšlenky, že po obchodnících nelze rozumně požadovat, aby pracovali o svátcích, respektive faktu, že často ani pracovat nemohou [VOGENAUER, S. In: VOGENAUER, S. (ed.) *Commentary on the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (PICC)*, čl. 1:12, marg. č. 5]. Též ve vztahu k § 193 BGB Spolkový soudní dvůr judikuje, že citované ustanovení slouží ochraně zájmů toho, kdo má ve lhůtě cosi učinit, před hrozbou, že by byl ukrácen na možnosti využít závěr lhůty v důsledku zachovávání pracovního a úředního klidu o víkendech a ve svátky (rozsudek BGH ze dne 17. 2. 2005, sp. zn. III ZR 172/04). Částečně odlišný náhled prosazuje Repgen, který se domnívá, že zájem na ochraně dnů svátečních je primárně veřejný (REPGEN, T. *Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht*, s. 127; v pozdějším komentářovém textu však již i on zmiňuje, že odsunutí konce lhůty na pracovní den slouží rovněž ochraně toho, kdo má ve lhůtě právně jednat nebo plnit, viz REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 193, marg. č. 3).

⁵⁵ LARENZ, K. *Allgemeiner Teil des deutschen bürgerlichen Rechts*. 7. Auflage. München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1989, s. 653–654, EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 775, DEPPENKEMPER, G. In: PRÜTTING, H. – WEGEN, G. – WEINREICH, G. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar*, § 193, marg. č. 1.

U lhůt plynoucích vpřed tedy chrání odsunutí konce na nejbližší pracovní den stranu, jež má před uplynutím lhůty cosi učinit a již tato lhůta vyměřuje čas pro jednání. U zpětně počítaných lhůt by nás pak ochrana osoby, jež má před posledním (chronologicky prvním) dnem zpětně počítané lhůty právně relevantním způsobem jednat, vedla k závěru, že bychom měli poslední den takové lhůty, připadající na sobotu, neděli či svátek, posunout v čase směrem vpřed (připadal-li by jinak poslední den zpětně počítané lhůty na sobotu 18. 2., mělo by jejím posledním dnem být pondělí 20. 2.). To by však znamenalo, že bychom zmenšovali prostor, který zpětně počítaná lhůta poskytuje pro reakci subjektu, na jehož ochranu je stanovena, a tím bychom narušovali její vlastní smysl, spočívající ve vytvoření adekvátního reakčního času.⁵⁶ Teleologii zpětně počítaných lhůt by proto spíše odpovídalo, aby na ně byl § 607 o. z. aplikován zrcadlově, tedy tak, že odsune jejich konec, připadá-li na sobotu, neděli či svátek, na nejbližše chronologicky předcházející pracovní den (nastal-li by jinak poslední den zpětně počítané lhůty v sobotu 18. 2., měl by jejím posledním dnem být pátek 17. 2.).⁵⁷

Ani tento způsob aplikace § 607 o. z. však není hodnotově uspokojivý, neboť prodloužení zpětně plynoucí lhůty směrem od jejího počátku zhoršuje právní postavení subjektu, jenž musí před posledním (chronologicky prvním) dnem uvedené lhůty provést určitý právní čin, tím, že mu zkracuje časový interval pro uskutečnění projevu vůle (musí jednat nejpozději v pracovní den předcházející sobotě, neděli či svátku, na který by jinak připadal konec zpětně plynoucí lhůty). To je protismyslné, neboť § 607 o. z. má reflektovat a vyvažovat obtížnost právně relevantního jednání v den pracovního klidu. Jeho účelem je chránit osobu, která má vyměřený čas pro určitý právní čin, tam, kde možnosti jednat v samém závěru lhůty stojí na překážku připadnutí konce zmiňované lhůty na den pracovního klidu. U zpětně běžících lhůt se však primárně nepředpokládá jednání osoby, která je lhůtou chráněna a již tato lhůta vytváří reakční čas, ale osoby, na jejíž projev vůle uskutečněný nejpozději před posledním dnem lhůty má osoba lhůtou chráněná reagovat. Osobě, na jejíž právní čin má subjekt zpětně plynoucí lhůtou chráněný reagovat, by přitom předsunutí konce lhůty na dřívější pracovní den toliko uškodilo ukrácením stanoveného času.

I kdyby reakce osoby, která je zpětně běžící lhůtou chráněna, měla spočívat v uskutečnění určitého jednání, je posledním dnem takové lhůty její chronologický počátek. Podle

⁵⁶ Podobné úvahy prezentuje Spolkový soudní dvůr na podporu závěru, že se § 193 BGB neaplikuje na časové úseky, které vymezují minimální časový odstup, s nímž lze ukončit právní vztah výpovědí, tj. na zpětně počítané výpovědní lhůty (*Kündigungsräumen*). Tyto lhůty podle Spolkového soudního dvora slouží na ochranu druhé strany právního poměru, již zajišťují dostatečný čas k přípravě na ukončení vztahu s osobou, která závazek vypovídá. Zkracování těchto lhůt v zájmu strany, jež výpověď dává, není přípustné [rozsudky BGH ze dne 28. 9. 1972, sp. zn. VII ZR 186/71, NJW 1972, 2083, a ze dne 17. 2. 2005, sp. zn. III ZR 172/04, NJW 2005, 1354, viz též WOLF, M. – NEUNER, J. *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, § 23, marg. č. 15, ELLENBERGER, J. In: PALANDT, O. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch*, § 193, marg. č. 3, GROTHE, H. In: SCHUBERT, C. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum BGB. Band 1. Allgemeiner Teil: §§ 1–240*, § 193, marg. č. 7, KRUMSCHEID, H. In: HEIDEL, T. – HÜSSTEGE, R. – MANSEL, H.-P. – NOACK, U. (Hrsg.). *BGB: allgemeiner Teil / EGBGB. Band 1*, § 187, marg. č. 10, a s částečně odlišnou argumentací SCHROETER, U. G. *Die Fristenberechnung im Bürgerlichen Recht*, s. 31–32].

⁵⁷ Právě takovou koncepci navrhuje v kontextu rakouského práva Aichberger-Beig na základě argumentu, že u zpětně plynoucích lhůt je účelem prodloužení lhůty na nejbližše předcházející pracovní den nikoli ochrana jednajících, nýbrž ochrana toho, vůči němuž má jednající uskutečnit nějaký právní čin [AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916*, § 903, marg. č. 12 a 20]. V zásadě podobně, ale diferencovaně a s velmi širokými výjimkami viz REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 193, marg. č. 28–29.

hodnotového rozhodnutí zákonodárce, vyjádřeného v § 607 o. z., přitom nepracovní dny nejsou z hlediska počítání lhůt irrelevantní, neboť lhůta může v nepracovní den začínat i plynout.⁵⁸ Vyloučeno je toliko, aby na sobotu, neděli či svátek připadl poslední den, ve který osoba může jednat. Tímto dnem však u zpětně plynoucí lhůty pro osobu, jež je lhůtou chráněna, není její konec (chronologický počátek), ale její počátek (chronologický konec). Lze tudíž důvodně pochybovat, zda teleologické pozadí § 607 o. z. (a ochrana osoby, již zpětně běžící lhůta vyměřuje reakční čas) vyžaduje posouvání konce (chronologického počátku) dané lhůty na pracovní den.⁵⁹ Z těchto důvodů pokládám za nevhodnější úplné vyloučení zpětně počítaných lhůt z dosahu pravidla o posunu konce lhůty na nejbližší pracovní den.⁶⁰

Je ovšem třeba dodat, že i kdybychom – navzdory výše nastíněné argumentaci – přijali pro české právo názor, že se u lhůt počítaných zpětně má analogicky aplikovat též pravidlo zakotvené v § 607 o. z., a to ve prospěch osoby, kterou má tato lhůta chránit, tj. tak, že se konec lhůty odsouvá dále směrem do minulosti, je nutné zpětně počítaný časový úsek kvalifikovat jako lhůtu (podléhající § 607 o. z.), nebo dobu (z dosahu § 607 o. z. vyloučenou), nikoli podle toho, co má před jejím koncem (nazíráno chronologicky začátkem) učinit ten, komu tato lhůta nepřímou vyměřuje nejzazší hranici k jednání, nýbrž podle toho, k čemu je tímto časovým úsekem vytvořen prostor osobě, kterou tato lhůta chrání. Proto se například bude možné ztotožnit s názorem, že časový úsek stanovený pro svolání nejvyššího orgánu korporace není lhůtou, na určování jejíhož konce by se aplikoval § 607 o. z., neboť v jeho průběhu nemusí společníci uskutečnit žádný právní čin nezbytný pro nastoupení právního následku, a jedná se tudíž spíše o zpětně počítanou dobu.⁶¹

⁵⁸ TÉGL, P. In: MELZER, F. – TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*, § 607, marg. č. 1. Přiměřeně srovnaj též REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 193, marg. č. 57, či DEPPENKEMPER, G. In: PRÜTTING, H. – WEGEN, G. – WEINREICH, G. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar*, § 193, marg. č. 4.

⁵⁹ Počátek (chronologický konec) zpětně počítané lhůty pak nelze smysluplně odsunout, ani kdyby připadal na sobotu, neděli či svátek, neboť je zvlně svázán s událostí rozhodnou pro započetí běhu takové lhůty.

⁶⁰ Takové řešení je výslovně zvoleno např. v čl. 3 bodě 4 nařízení č. 1182/71 a čl. I.–110 odst. 6 větě druhé DCFR. Z podobných důvodů se dovozovalo, že se § 193 BGB nepoužije na lhůtu pro svolání valné hromady akciové společnosti podle § 123 německého akciového zákona [*Aktiengesetz* (dále jen „AktG“)] ve znění účinném do 31. 10. 2005 [GROTHE, H. In: SCHUBERT, C. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum BGB. Band 1. Allgemeiner Teil: §§ 1–240*, § 193, marg. č. 9, srovnaj též KINZL, U.-P. Rückwärtsberechnung von Fristen im Aktienrecht – keine Besserung durch den Entwurf eines Gesetzes zur Unternehmensintegrität und Modernisierung des Anfechtungsrechts (UMAG). *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*. 2004, Nr. 15, s. 702–703]. Od 1. 11. 2005 do 31. 8. 2009 AktG předepisoval, aby se konec lhůt počítaných zpětně ode dne konání valné hromady odsouval na nejbližší předcházející pracovní den (k tomu viz kriticky REPGEN, T. *Der Sonntag und die Berechnung rückwärtslaufender Fristen im Aktienrecht*, s. 131). Od 1. 9. 2009 AktG naopak výslovně stanoví, že se na lhůtu pro svolání valné hromady pravidlo o odsunutí konce lhůty připadajícího na sobotu, neděli či svátek vůbec nepoužije (§ 121 odst. 7 AktG); stejný závěr se přitom dovozuje též u spolků či společností s ručením omezeným [ELLENBERGER, J. In: PALANDT, O. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch*, § 193, marg. č. 3, DEPPENKEMPER, G. In: PRÜTTING, H. – WEGEN, G. – WEINREICH, G. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar*, § 193, marg. č. 3, KRUMSCHEID, H. In: HEIDEL, T. – HÜSSTEGE, R. – MANSEL, H.-P. – NOACK, U. (Hrsg.). *BGB: allgemeiner Teil / EGBGB*. Band 1, § 187, marg. č. 10, § 193, marg. č. 4, rozsudek *Oberlandesgericht Hamm* ze dne 14. 3. 2000, sp. zn. 27 U 102/99, NJW-RR 2001, 105]. Ve prospěch obecné neaplikovatelnosti § 193 BGB na zpětně běžící lhůty se z teleologických důvodů vyslovují rovněž Effer-Uhe (EFFER-UHE, D. O. *Die Berechnung von Rückwärtsfristen – zugleich eine Stellungnahme zur Dogmatik des Zugangs von Willenserklärungen*, s. 775–776) a Baer [BAER, S. In: SCHOCH, F. – SCHNEIDER, J.-P. (Hrsg.). *Verwaltungsrecht. VwVfG. Band III. Kommentar*, § 31, marg. č. 59]. V rakouském právu stejný závěr vyslovuje KOLMASCH, W. In: SCHWIMANN, M. – KODEK, G. E. (Hrsg.). *ABGB: Praxiskommentar. Band 5, §§ 859–937 ABGB, WucherG, Allgemeines Vertragsrecht*, §§ 902, 903, marg. č. 41.

⁶¹ ŠUK, P. In: ŠTENGLOVÁ, I. – HAVEL, B. – CILEČEK, F. – KUHN, P. – ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*, § 184 marg. č. 6, a § 406, marg. č. 31, PODHORSKÝ, V. *Lhůta pro svolání valné hromady*, s. 17.

3. Zpětně plynoucí lhůty určené podle hodin

Podle § 608 o. z. se lhůta určená podle hodin či kratších časových jednotek počítá od okamžiku, kdy začne, do okamžiku, kdy skončí, počítá se tedy tzv. *a momento ad momentum*.⁶² Jinými slovy, měla by se řídit pravidly přirozeného počítání času.⁶³ Na základě intuitivního užití pravidla o počítání lhůty od okamžiku jejího počátku bychom pak mohli formulovat například závěr, že nastala-li událost rozhodná pro začátek šestihodinové lhůty v 11:36, měla by tato lhůta skončit v 17:36. Zde však vystupuje do popředí, že i při počítání času *a momento ad momentum* členíme časové kontinuum do diskrétních jednotek: nastala-li rozhodná událost v 11:36:34, budeme trvat na tom, aby šestihodinová lhůta skončila v 17:36:34? I kdybychom tomuto náhledu přitakali, byli bychom stále málo důslední, neboť čas rozhodné události by teoreticky bylo možno stanovit ještě přesněji, na milisekundy (např. 11:36:34:254) nebo nižší časové jednotky. Takový postup by však byl zjevně absurdní, neboť náklady natolik přesného stanovování, kdy nastala rozhodná okolnost, by byly pro právní styk velké a praktický přínos zanedbatelný.

Jestliže se ani při počítání lhůt určených podle hodin a minut nemůžeme vyhnout užívání jednotek času, s nimiž pracujeme jako s nedílnými celky, nabízí se otázka, zda bychom neměli i na počítání těchto lhůt spíše otevřeně aplikovat logiku civilního počítání času, tedy zda by nebylo namíste hodinové lhůty počítat v celých hodinách. Zdůvodnění této myšlenky spočívá na stejných hodnotových úvahách, jaké podepírají civilní počítání lhůt vyměřených podle dní a delších časových jednotek. Máme-li lhůtu určenou podle dní, týdnů, měsíců či let, je výhodné zjednodušit pravidla pro stanovování jejího začátku a konce tím, že ji počítáme v celých dnech, protože je pro strany povětšinou nevýznamné, v jaké části dne nastala událost rozhodná pro její počátek. Je-li naproti tomu lhůta vyměřena podle hodin, jistě nemůžeme její délku počítat v celých dnech, protože strany, potažmo zákonodárce (pokud se jedná o lhůtu zákonnou) z určitého důvodu zvolili kratší časovou jednotku, a chtěli tak zjevně diferencovat následky mimo jiné podle toho, v které části dne (v kterou hodinu) rozhodná událost nastala.⁶⁴

I u lhůt, jež se počítají podle hodin, je však možné legitimně získat výhodu v podobě nižší obtížnosti stanovování počátku a konce lhůty, budeme-li takovou lhůtu počítat v celých hodinách. Extenzí úsudku naznačeného výše lze dospět k závěru, že stanovení, v které konkrétní minutě rozhodná událost nastala, je pro strany povětšinou podružné. Pravidlo o počítání hodinových lhůt v celých hodinách lze pak zkombinovat s průměrným užitím pravidla, dle něhož lhůta počíná plynout až dnem následujícím po dni rozhodné události,⁶⁵ což by u lhůt počítaných podle hodin mělo *mutatis mutandis* znamenat, že první hodinou lhůty bude hodina následující po hodině, v jejímž průběhu došlo k rozhodné události.⁶⁶

⁶² LAVICKÝ, P. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§§ 1–654). Komentář*, § 608, marg. č. 1.

⁶³ WOLF, M. – NEUNER, J. *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, § 23, marg. č. 4, HENRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1, §§ 1–480*, § 187, marg. č. 9, GROTHE, H. In: SCHUBERT, C. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum BGB. Band 1. Allgemeiner Teil: §§ 1–240*, § 187, marg. č. 8.

⁶⁴ Srovnej REPPEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 187, marg. č. 13.

⁶⁵ § 605 odst. 1 o. z. *per analogiam*.

⁶⁶ Takto výslovně stanoví čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1182/71. Pro rakouské právo tuto argumentaci prosazují AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916*, § 902, marg. č. 4, 36–37, a KOLMASCH, W. In: SCHWIMANN, M. – KODEK, G. E. (Hrsg.).

Vyvážené a racionální se v tomto směru jeví řešení rozpracované v DCFR, jež rozlišuje, zda se lhůta počítá od chvíle, kdy nastala stanovená okolnost (např. byl učiněn návrh na uzavření smlouvy), anebo od zcela konkrétně – zpravidla hodinou a minutou, popřípadě i vteřinou – určeného okamžiku (4. 6. 2023, 11:36). V prvním případě lhůta plyne až od začátku následující hodiny,⁶⁷ neboť argument o zásadní bezvýznamnosti přesného okamžiku rozhodné skutečnosti a obtížnosti jeho zjišťování lze uplatnit u všech lhůt, které se odvíjejí od určité právně významné okolnosti, ať už jsou vyměřeny podle dnů, týdnů, měsíců či let, anebo hodin. Naproti tomu ve druhém případě plyne lhůta vskutku již od daného momentu, poněvadž ujedná-li si strany, že má lhůta uplynout za šest hodin od 11:36, jde jen o neobvyklejší vyjádření myšlenky, že má lhůta skončit v 17:36.⁶⁸

I pro české právo bychom zobecněním hodnotového úsudku stojícího v pozadí § 605 odst. 1 o. z. mohli dospět k závěru, že u vpřed plynoucích lhůt vymezených podle hodin, jež se neodvíjejí od zcela konkrétního času, ale od určité rozhodné skutečnosti nastávající v průběhu dne, by měl být za „okamžik, kdy [lhůta] začne,“ ve smyslu § 608 o. z., pokládán až počátek nejbližší následující hodiny.⁶⁹ Nastala-li tedy okolnost rozhodná pro začátek běhu šestihodinové lhůty počítané dopředu v 11:36:34, plyne tato lhůta od 12:00 do 18:00 hodin (poslední hodina, kterou může osoba, již je lhůta stanovena, využít, je hodina plynoucí od 17:00; příslušné právně relevantní jednání tak lze uskutečnit nejpozději v 17:59:59).⁷⁰

ABGB: *Praxiskommentar. Band 5*, §§ 859–937 ABGB, *WucherG, Allgemeines Vertragsrecht*, §§ 902, 903, marg. č. 18, pro německé právo REPGEN, T. In: HABERMANN, N. *Staudinger BGB – Buch 1: Allgemeiner Teil: §§ 164–240*, § 187, marg. č. 13, ELLENBERGER, J. In: PALANDT, O. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch*, § 187, marg. č. 1, HENNRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1, §§ 1–480*, § 187, marg. č. 9, a KRUMSCHEID, H. In: HEIDEL, T. – HÜSSTEGER, R. – MANSEL, H.-P. – NOACK, U. (Hrsg.). *BGB: allgemeiner Teil / EGBGB. Band 1*, § 187, marg. č. 1. Naproti tomu Grothe, bez bližší argumentace a s uznáním opačných názorů, prosazuje, že by se u lhůt stanovených podle hodin měla započítávat již hodina, v jejímž průběhu došlo k rozhodné události [GROTHE, H. In: SCHUBERT, C. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum BGB. Band 1. Allgemeiner Teil: §§ 1–240*, § 187, marg. č. 8].

⁶⁷ Čl. I.–1:110 odst. 3 písm. a) DCFR.

⁶⁸ Čl. I.–1:110 odst. 4 písm. a) DCFR, srovnej VON BAR, Ch. – CLIVE, E. M. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference (DCFR)*, komentář k čl. I.–1:110, oddíl C. S tímto řešením vyslovuje souhlas AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916*, § 902, marg. č. 36.

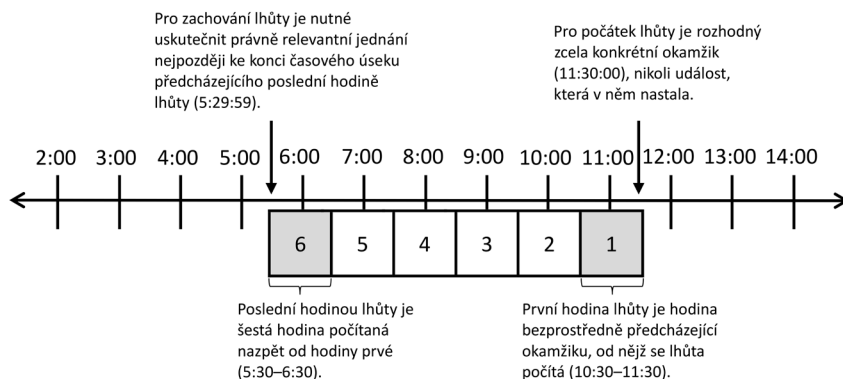
⁶⁹ Uvedený návrh je nutno pokládat za zcela diskusní. Jeden z anonymních recenzentů předložené stati namítá, že práve naznačené pojetí kalkulace hodinových lhůt imputuje § 608 o. z. obsah, který v něm není obsažen, a odchyluje se od zvyklostí soukromého života (§ 545 o. z.), jež jsou významné mimo jiné z hlediska výkladu právního jednání podle § 556 o. z. Tato oponentura je bezesporu racionální. Je však namístě podotknout, že ačkoli zde navržený způsob počítání hodinových lhůt nemá oporu v § 608 o. z., nalezneme jej v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1182/71, které je přímo aplikovatelné i na českém území. Nejedná se tudíž o koncepci, jež by našemu právnímu řádu byla zcela cizí. Nadto se domníváme, že u lhůt, jež si stanovují strany samy, například lhůt akceptačních, je přípustné ujednání, že se předmětný časový úsek bude počítat jinak, než by vyplývalo z pravidel obsažených v § 605–608 o. z. Bude-li tedy odpovídat vůli stran, aby se hodinová lhůta, se kterou jsou oprávněny disponovat, počítala způsobem odlišným od řešení, jež je navrhováno v tomto textu, prosadí se stranami preferovaná metoda počítání takové lhůty proti zde představenému modelu. V německém, rakouském i švýcarském právu se normy o počítání lhůt chápou jako výkladová pravidla (*Auslegungsregeln*), před nimiž mají přednost odchýlná ujednání stran [ELLENBERGER, J. In: PALANDT, O. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch*, § 186, marg. č. 1, AICHBERGER-BEIG, D. In: FENYVES, A. – KERSCHNER, F. – VONKILCH, A. (Hrsg.). *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB §§ 897 bis 916*, § 902, marg. č. 10, LEU, U. In: HONSELL, H. – VOGT, N. P. – WIEGAND, W. (Hrsg.). *Obligationenrecht I, Art. 1–529 OR*, čl. 75, marg. č. 1].

⁷⁰ Tato logika je pak použitelná i v případě, že je lhůta stanovena podle minut [KOLMASCH, W. In: SCHWIMANN, M. – KODEK, G. E. (Hrsg.). *ABGB: Praxiskommentar. Band 5*, §§ 859–937 ABGB, *WucherG, Allgemeines Vertragsrecht*, §§ 902, 903, marg. č. 37]. Plyne-li lhůta v délce třicet minut od události, která nastala v 11:36:34, běží tato lhůta od 11:37:00 do 12:07:00 (poslední minuta, kterou může osoba, vůči níž lhůta působí, využít, je minuta plynoucí od 12:06:00, právně relevantní jednání lze tak nejpozději učinit v 12:06:59).

Graf 4 – zpětně počítaná lhůta v délce šesti hodin, pro jejíž počátek je určující přesně stanovený časový bod:

U lhůt určených podle hodin a kratších časových jednotek nevyvstává problém odsunutí konce lhůty, jenž by jinak připadal na sobotu, neděli či svátek, na nejbližší pracovní den, neboť pravidlo, které takový posun konce lhůty plynoucí vpřed předvídá,⁷² je použitelné toliko na lhůty počítané podle dní, týdnů, měsíců nebo let. Na lhůty vyměřené v hodinách je zásadně aplikovat nelze, poněvadž stanovení lhůty v kratších časových jednotkách prozrazuje, že má konec lhůty podle vůle stran či hodnotového rozhodnutí zákonodárce nastat v konkrétně určený okamžik, a to i kdyby tento okamžik připadal na den pracovního či svátečního klidu,⁷³ není-li v daném případě stanoveno jinak.⁷⁴ Neužije-li se tedy § 607 o. z. ani na hodinové lhůty běžící vpřed, nedopadá tím spíše na lhůty vyměřené podle hodin, jež se počítají zpětně.

Závěr

Počítání lhůt a dob běžících nazpět je nutno řešit analogickým použitím pravidel o běhu lhůt a dob odvíjených v čase směrem vpřed, jež nacházíme v § 605–608 o. z. Použití některých z těchto pravidel je nicméně s ohledem na odlišnou povahu a funkci zpětně počítaných lhůt a dob namísto modifikovat či úplně vyloučit. Naproti tomu není důvod nezachovat i pro lhůty a doby počítané nazpět zásadní totožnost pravidel, která v občanském právu platí pro lhůty počítané vpřed na straně jedné a doby počítané vpřed na straně druhé. Co bylo výše uvedeno ke zpětně počítaným lhůtám, prosadí se tudíž i ohledně zpětně počítaných dob. Výjimkou by zde mohla být norma obsažená v § 607 o. z., jež dopadá

⁷² § 607 o. z.

⁷³ Srovnej DEPPENKEMPER, G. In: PRÜTTING, H. – WEGEN, G. – WEINREICH, G. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar*, § 193, marg. č. 2, HENRICH, W. In: BAMBERGER, H. G. – HAU, W. – ROTH, H. – POSECK, R. et al. (Hrsg.). *Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar. Band 1, §§ 1–480*, § 193, marg. č. 2, GROTHE, H. In: SCHUBERT, C. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum BGB. Band 1. Allgemeiner Teil: §§ 1–240*, § 193, marg. č. 5, rozsudek Oberlandesgericht Celle ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 9 U 77/12, NJW-RR 2013, 887.

⁷⁴ Viz například úpravu konce dvouhodinové lhůty podle § 101 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), jenž se odsouvá, je-li insolvenční návrh podán v den pracovního klidu.

výhradně na lhůty, toto ustanovení se však podle mého mínění na zpětně počítané časové úseky neuplatní, ani když mají povahu lhůt.

Ve výsledku tedy dovozují, že by pro lhůty a doby běžící zpětně měly platit následující teze:

- 1) Zpětně počítané lhůty či doby určené podle dní, týdnů, měsíců a let se řídí pravidly civilního počítání času, běží tedy od půlnoci prvního dne lhůty nebo doby do půlnoci dne posledního.⁷⁵
- 2) Je-li pro počátek zpětně běžící lhůty či doby určené podle dní, týdnů, měsíců a let rozhodná okolnost nastávající v průběhu dne, je prvním dnem takové lhůty nebo doby den předcházející dni, kdy došlo ke skutečnosti rozhodné pro její počátek.
- 3) Je-li pro počátek zpětně plynoucí lhůty či doby určené podle dní, týdnů, měsíců a let rozhodný samotný konec určitého dne, počítá se jako první den lhůty, potažmo doby již den, od jehož konce se tato lhůta odvíjí.
- 4) Posledním dnem zpětně počítané lhůty či doby určené podle dní je den zjištěný odpočítáním předepsaného počtu dní v čase nazpět ode dne prvého.
- 5) Je-li pro počátek zpětně běžící lhůty či doby určené podle týdnů, měsíců a let rozhodná okolnost nastávající v průběhu dne, je posledním dnem takové lhůty, respektive doby den, který se v posledním týdnu, měsíci či roce jejího běhu pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, kdy došlo ke skutečnosti rozhodné pro počátek běhu lhůty nebo doby.
- 6) Je-li však pro počátek zpětně plynoucí lhůty či doby určené podle týdnů, měsíců a let rozhodný samotný konec určitého dne, je jejím posledním dnem den, který časově následuje po dni, jenž se v posledním týdnu, měsíci či roce lhůty, případně doby pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, od jehož konce se běh lhůty či doby odvíjí.
- 7) Pro zachování zpětně počítané lhůty určené podle dní, týdnů, měsíců a let je zapotřebí, aby to, co má být učiněno, bylo uskutečněno ještě před začátkem posledního (chronologicky prvního) dne zpětně počítané lhůty, jiným slovy nejpozději do konce dne předcházejícího poslednímu (chronologicky prvnímu) dni zpětně počítané lhůty.
- 8) Zpětně počítaná lhůta či doba určená podle hodin, jejíž počátek je navázán na rozhodnou událost nastávající v průběhu dne, se počítá od chronologického konce první hodiny předcházející hodině, v níž nastala rozhodná událost.⁷⁶
- 9) Zpětně počítaná lhůta či doba určená podle hodin, která se odvíjí od přesně (zpravidla hodinou a minutou) stanoveného okamžiku, se počítá od tohoto okamžiku.
- 10) Poslední hodinou zpětně počítané lhůty či doby určené podle hodin je hodina zjištěná odpočítáním předepsaného počtu hodin v čase nazpět od hodiny první.

⁷⁵ S přihlédnutím k mezím výkonu práva či plnění povinnosti, jež vyplývají z § 602 o. z.

⁷⁶ Lze zopakovat, že tato teze je – ještě více než ostatní – formulována bez nároku na definitivnost. Blíže viz poznámku pod čarou č. 69.

- 11) Právní čin, který je nezbytný k zachování zpětně počítané lhůty nebo doby určené podle hodin, je zapotřebí uskutečnit nejpozději k chronologickému konci hodiny předcházející poslední (chronologicky první) hodině zpětně plynoucí lhůty, potažmo doby.
- 12) Příklad-li konec zpětně plynoucí lhůty na sobotu, neděli či svátek, neprodlužuje se na nejbližší předcházející pracovní den ani se nezkracuje na nejbližší následující pracovní den, ať už je lhůta počítána podle dní, týdnů, měsíců či let, anebo kratších časových jednotek.

Backward Calculation of Time Limits and Time Periods in Civil Law

Luboš Brim (<https://orcid.org/0000-0001-8441-1824>)

Abstract: The Civil Code contains rules on computation of time limits, which move forward in time. In private law, however, we also encounter time limits that are counted backward in time. The aim of this article is to formulate a coherent set of normative conclusions concerning calculation of backward-running time limits. Central to its argumentation is the premise, that the purpose of a backward-running time limit is to create sufficient reaction time for those who are protected by such time limit. It follows from this premise that, if the beginning of a backward-running time limit defined by days (or longer units of time) is tied to a particular event, the limit begins to run at the chronological end of the day before the day on which said event occurs. In order to comply with the time limit, it is necessary that the legally relevant act which is to precede the time limit be performed before the beginning of the last (chronologically first) day of such time limit. Where the time limit is defined by hours and is based on a specific event, it shall begin to run at the chronological end of the hour preceding the hour in which the event relevant to its commencement occurred. In order to comply with it, the appropriate act must be performed before the end of the hour preceding the last (chronologically first) hour of such period. If the end of a backward-running time limit falls on a Saturday, Sunday or public holiday, it is not to be moved on the preceding or following working day.

Keywords: computation of time, time limits, time periods, non-working days